

De NGJS Nieuwsbrief

Een manier voor degenen die zich bezighouden met Joodse Studies om contact te houden en up-to-date te blijven!

In deze nieuwsbrief

- * [Onze nieuwe bestuursleden](#)
- * [Nieuwe boeken](#)
- * [In de media](#)
- * [Blog](#)
- * [Vanuit het bestuur](#)
- * [Algemene nieuws en vacatures](#)

Het Nederlands Genootschap voor Joodse Studiën (NGJS)

Heeft u vragen, ideeën of andere suggesties voor het Bestuur? Stuur dan een e-mail naar de NGJS secretaris,

Dr. Ortal-Paz Saar:
o.p.saar@uu.nl

E-mail ons uw nieuws over lezingen, conferenties, calls for papers en nieuwe MA en PhD scripties!

Nieuwsbrief geredigeerd door
Dr. Ortal-Paz Saar

Even voorstellen...

Onze nieuwe bestuursleden

Mijn naam is **Sietske van der Veen**, ik ben historicus en postdoctoraal onderzoeker bij de Universiteit van Amsterdam. Binnen het door professor Bart Wallet geleide project 'Jewish Urban Cultures' ben ik betrokken bij de ontwikkeling van een expertisecentrum in Jewish Urban Studies en doe ik onderzoek naar de Joodse en niet-Joodse omgang met Joodse plekken en wijken na 1945, met een focus op Amsterdam als casestudy.

In mei verdedig ik aan de Universiteit Utrecht mijn proefschrift *Novel Opportunities, Perpetual Barriers: Patterns of Social Mobility and Integration among the Jewish Dutch Elite, 1870-1940*. Ik kijk ernaar uit om me in de komende jaren in te zetten voor het NGJS en het vakgebied Joodse studies in Nederland.

Foto: Monique Kooijmans

Ik ben **Duifje van de Woestijne**, masterstudent Joodse Studies en geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. In mijn onderzoek focus ik me vooral op Nederlands Joodse geschiedenis, met een speciale aandacht van de positie van vrouwen hierbinnen. Daarnaast loop ik momenteel stage bij het project De Joodse Stad.

Bij de UvA ben ik ook betrokken bij verschillende bestuurlijke taken. Daarnaast ben ik onder andere werkzaam bij de

Stichting Stolpersteine Amsterdam en tijdschrift Misjopge.

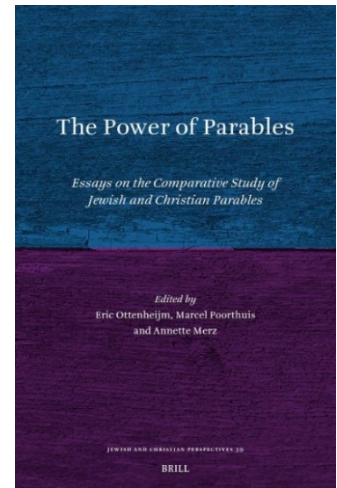
Nieuwe boeken

The Power of Parables: Essays on the Comparative Study of Jewish and Christian Parables (Jewish and Christian Perspectives Series 39), Brill, 2024.

Geredigeerd door: Eric Ottenheijm, Marcel Poorthuis en Annette Merz

The Power of Parables documenteert de verrassende manieren waarop joodse en christelijke parabellen een brug slaan tussen religie en het dagelijks leven. Dit boek herontdekt de oorspronkelijke kracht van gelijkenissen om hun publiek te shockeren en te beïnvloeden, die sindsdien is verminderd door eeuwen van prediking en herhaling. Gelijkenissen versterken niet alleen het perspectief op de Bijbel of het koninkrijk der hemelen, ze veranderen ook het zintuiglijke regime van het publiek bij het waarnemen van de buitenwereld. De theologische verschillen in hun toepassingen lijken secundair gezien hun krachtige retoriek en suggereren een gedeeld genre.

Het boek bevat twintig hoofdstukken, die onderverdeeld zijn in drie delen: 'Parables and Realism', 'Parables and Application' en 'Parables and Social Reality'. Het boek is open access en kan volledig gelezen worden via: <https://brill.com/display/title/68346>

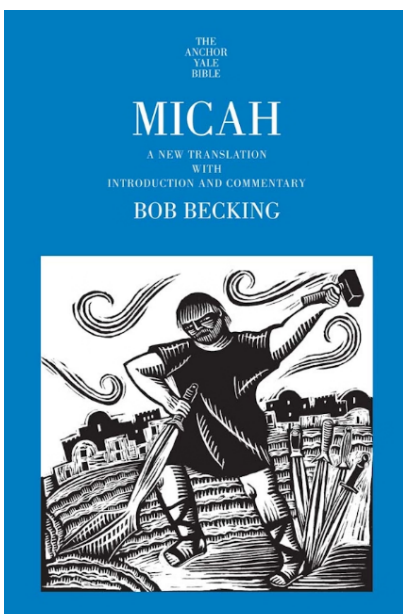

A Transverse Dreamer: Essays on the Book of Micah (Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 552), De Gruyter, 2023. Door Bob Becking

De uiteindelijke (Hebreeuwse) tekst van het boek Micha roept een reeks vragen op, zoals: kan het boek gelezen worden als een samenhangende compositie of is het resultaat van een complexe redactiegeschiedenis? Was Micha een onheilsprofeet wiens literaire erfgoed later werd verzacht door de toevoeging van orakels van verlossing?

De artikelen in dit boek gaan over deze vragen. Sommige daarvan zijn van meer algemene aard, terwijl andere specifieke passages analyseren. Sommige artikelen bespreken het boek Micha door naar specifieke thema's te kijken (profetie, religieuze polemiek, metaforen). De anderen houden zich bezig met de verkondiging van een vreedzame toekomst (Micha 4:1-5); de beroemde morele prikkel in Micha 6:8 en de kwestie van het profetische en goddelijke geslacht in Micha 7:8-13.

Zie: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/978311208657/html>

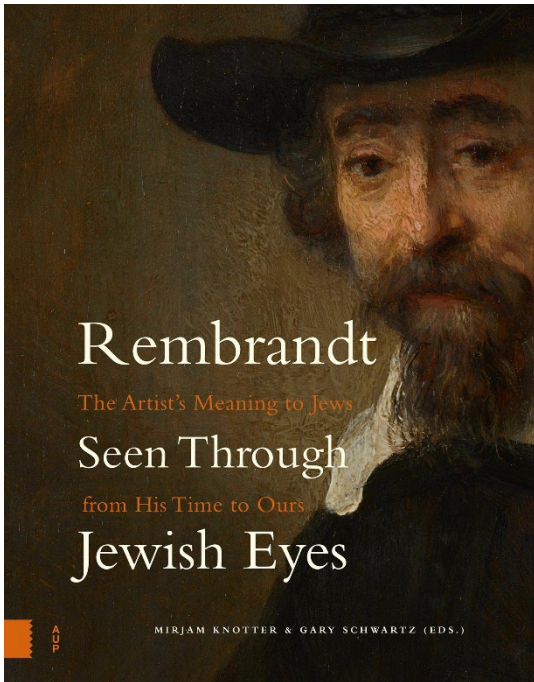
Micah: A New Translation with Introduction and Commentary (The Anchor Yale Bible Commentaries), Yale University Press, 2023.

Door Bob Becking

Hoewel het bijbelboek Micha het meest bekend is vanwege zijn beelden over vrede – zwaarden die tot ploegscharen zijn gesmeed, speren die in snoeimessen zijn veranderd – en zijn passages over profetische hoop, bestaat het boek grotendeels uit profetieën over ondergang. De historische Micha, die waarschijnlijk aan het einde van de achtste eeuw v.o.j. leefde, is de eerste opgetekende profeet die de noodlottige val van Jeruzalem voorspelde, en hij voorspelt ook de vernietiging van de regio's Samaria en Judea, naast de meer bekende beloften van het uiteindelijke herstel van Judea.

Bob Becking vertaalt de Hebreeuwse tekst opnieuw en belicht de belangrijkste elementen van het boek, waaronder de literaire kenmerken, de politieke context en de compositiegeschiedenis. Met behulp van vergelijkbaar bewijsmateriaal uit het oude Nabije Oosten, archeologische kanttekeningen en inscripties, onderzoekt Becking de debatten rond de interpretatie van het boek en stelt dat het als drie afzonderlijke bronteksten moet worden beschouwd: het vroege eerste hoofdstuk; een groot middengedeelte met een proto-apocalyptische, alternerende profetische futurologie die verzameld en gevormd is door een latere redacteur; gevolgd door een toegevoegd deel waarin de juridische hervormingen onder Josia worden verdedigd.

Zie: <https://yalebooks.co.uk/book/9780300159950/micah/>

***Rembrandt Seen Through Jewish Eyes: The Artist's Meaning to Jews from His Time to Ours*, Amsterdam University Press, 2023.**

Geredigeerd door Mirjam Knotter en Gary Schwartz

Het vroegste schilderij van Rembrandt, waarvan de eigenaar gedocumenteerd is, toont de profeet Bileam, op weg om Israël te zegenen. De man die dit kocht was een Sefardische Jood in dienst van kardinaal Richelieu van Frankrijk. De eerste bekende koper van een etsplaat van Rembrandt, waarop Abraham Hagar en Ismaël afwijst, was een Sefardische Jood uit Amsterdam. Door hun ogen gezien was Rembrandt de schepper van beelden met een bijzondere betekenis voor Joden, die door de eeuwen heen gevolgd zijn door Joodse verzamelaars, Joodse kunsthistorici. Joodse kunstenaars zagen hun eigen diepste zorgen in zijn kunst en leven terug, ook vooraanstaande rabbijnen. Één van hen zei zelfs dat Rembrandt een Tzadik was, een heilige man gezegend door God.

Dit boek is de eerste diepgaande studie van de krachtige band tussen Rembrandt en de Joden, van zijn tijd tot de onze, een band die zowel in het beeld van de kunstenaar als in de mensen is doorgedrongen.

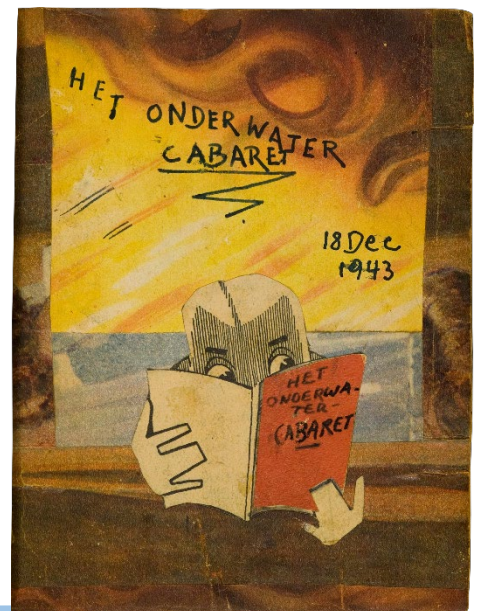
Zie: <https://www.aup.nl/nl/book/9789463728188/rembrandt-seen-through-jewish-eyes>

Exhibition

Curt Bloch's Het Onderwater Cabaret: Nieuwe tentoonstelling in het Joods Museum in Berlijn

Gedurende een periode van ruim 19 maanden, tussen augustus 1943 en april 1945, produceerde de tot dan toe onbekende Duits-Joodse auteur Curt Bloch tijdens zijn onderduik in Nederland een uniek werk van creatief verzet: Het Onderwater Cabaret. Week na week stelde Bloch een boekje op klein formaat samen met handgeschreven gedichten in zowel het Nederlands als het Duits, waarin de nazi-propaganda op de hak werd genomen. De tentoonstelling presenteert alle 95 originele nummers van Het Onderwater Cabaret, vergezeld van inzicht in de productie van de omslagen, die Bloch versierde met fotomontages die hij samenstelde uit materiaal uit kranten en tijdschriften waarover hij beschikte.

De tentoonstelling loopt van 9 februari tot en met 26 mei 2024. Zie: <https://www.jmberlin.de/en/exhibition-het-onderwater-cabaret> en ook: <https://curt-bloch.com/nl/>

In de media

“Jezus en de parabels”: Een podcast interview met Eric Ottenheim en Martijn Stoutjesdijk.

Een fascinerende discussie over de kracht van woorden, filosofie en concurrentie in de evangeliën. Voor de interview zie: <https://www.weetwatjegelooft.nl/heiligegrond/> (uitzending 40).

Digital Humanities en Joodse studies in Nederland

Weinig mensen herinneren zich (of weten) dat het vakgebied dat we tegenwoordig ‘Digital Humanities’ noemen en dat steeds prominenter wordt in het geesteswetenschappelijk onderzoek, begon met het werk van een godsdienstwetenschapper. Pater Roberto Busa, een Italiaanse jezuïet-theoloog, werkte aan een concordantie van de werken van Thomas van Aquino. In de jaren veertig hoorde hij van een nieuwe ontwikkeling van het Amerikaanse bedrijf IBM: een machine die enorme hoeveelheden data kan opslaan en verwerken. Het idee sprak hem aan en pater Busa nam contact op met de IBM-mensen – dit was de eerste stap naar wat de *Index Thomisticus* zou worden, een digitale index van tien miljoen woorden, en het vakgebied dat tegenwoordig bekend staat als Digital Humanities.

Dit onwaarschijnlijke begin van DH geeft aan dat het nauw aansluit bij de studie van religie en het belang ervan voor het vakgebied. Net als andere wetenschapsgebieden, en misschien nog wel meer, kan religiestudies enorm profiteren van de digitale middelen en methoden die vandaag de dag beschikbaar zijn. Dit geldt ook voor Joodse studies. Het vermogen om automatisch citaten uit Bijbelse en rabbijnse teksten en commentaren te identificeren, om netwerken van geleerden vanaf de oudheid in kaart te brengen, om enorme tekstcollecties te ontginnen voor informatie en patronen daarin te ontdekken, om verwoeste gebouwen en artefacten te reconstrueren – dit alles wordt mogelijk gemaakt door de ontwikkelingen in de digitale technologie van de afgelopen decennia. Niettemin worden Joodse studies nog steeds geconfronteerd met verschillende obstakels wanneer ze naar DH komen. De aard van de Hebreeuwse, Aramese en andere Joodse talen, die alleen consonanten kennen, een aparte vocalisatie hebben en van rechts naar links worden geschreven, blijkt voor computertoepassingen vaak moeilijk te hanteren. Een enkel woord kan verschillende betekenissen hebben, afhankelijk van de vocalisatie, en deze zijn voor een computer niet altijd gemakkelijk te onderscheiden. Bovendien belemmert het gebruik van voor- en achtervoegsels dit digitale begrip verder. Deze uitdagingen verhinderen echter niet dat er vooruitgang wordt geboekt op het snijvlak van DH en Joodse studies, waarbij jaarlijks tientallen projecten worden ontwikkeld. Ook Nederland is de thuisbasis van dergelijke ontwikkelingen, en elk jaar vindt er fascinerend werk plaats waarbij gebruik wordt gemaakt van digitale hulpmiddelen en methoden.

Een van de baanbrekende projecten op dit gebied is het op de VU gevestigde ‘[Eep Talstra Center of Bible and Computer](#)’, waaruit de ‘[Digital Approaches to Sacred Texts](#)’ voortkwam, onder leiding van Willem (Wido) van Peursen. Een ander voorbeeld van een zeer opmerkelijk project is het RUG-project ‘[Digital Palaeography and Scribal Culture of the Dead Sea Scrolls](#)’, uitgevoerd door Mladen Popović.

Maar het Nederlandse digitale werk op het gebied van Joodse studies beperkt zich niet tot het terrein van de religie. Ook de Joodse geschiedenis, in de breedste zin van het woord, is sterk vertegenwoordigd. Nederlandse Joodse begraafplaatsen en de grafinscripties die ze bevatten worden gedigitaliseerd en voor onderzoek beschikbaar gesteld via [Het Stenen Archief](#). Het ‘[Mediate](#)’-project, gevestigd aan de Radboud Universiteit en geleid door Alicia Montoya, bevatte twee secties over Joodse boeken, waarvan er één, geleid door Anna de Wilde, zich richtte op Joods boekbezit in de Republiek. Een digitaal reconstructieproject, dat ook in onze nieuwsbrief werd genoemd, is de UvA pilot ‘[Joods Amsterdam](#)’ van de Amsterdamse Tijdmachine, uitgevoerd door Janna Aerts, Boudewijn Koopmans en Leon van Wissen. Aan de UU is Lorena De Vita onlangs gestart met een digitaal project over moderne geschiedenis, ‘[Digitally Unveiling the History of Reparative Justice in the Words of a Forgotten Diary](#)’.

Het bovenstaande is slechts een klein deel van een spannend, groeiend vakgebied. Een van de extra voordelen van deze digitale wereld is dat het de samenwerkingsmogelijkheden tussen Joodse Studies en andere vakgebieden vergroot, waardoor eerstgenoemde beter binnen een grotere religieuze, historische en culturele context wordt geplaatst. Een schat aan informatie over dergelijke internationale initiatieven, inclusief oproepen tot het indienen van papers en evenementen, is te vinden op de ‘DH Jewish’ website (<https://dhjewish.org/>).

Vanuit het bestuur...

Ik schrijf dit berichtje kort na de opening van het Nationaal Holocaustmuseum. Het is geweldig dat het museum nu open is voor het publiek maar tegelijk betreurenswaardig dat de opening gepaard ging met een demonstratie waarbij ook antisemitische uitingen plaatsvonden. De situatie in Israël en de oorlog in Gaza zijn nog steeds heel zorgelijk en we blijven betrokken bij collega's die zich grote zorgen maken over het lot van de gijzelaars en hun familie in Israël. De situatie deprimeert velen zwaar. We horen het graag als wij leden kunnen helpen, bijvoorbeeld bij problemen op de werkvloer en in het onderwijs [e-mail: J.W.vanHenten@uva.nl].

We zijn heel blij dat we twee nieuwe bestuursleden gevonden hebben: Duifje van de Woestijne en Sietske van der Veen, die zich elders in deze Nieuwsbrief voorstellen. Op 27 maart vindt het NGJS-congres in Amsterdam plaats, het programma hiervoor is rondgestuurd en ook op de NGJS-website te vinden. We hopen u allen daar te ontmoeten en danken alvast de beide organisatoren heel hartelijk: Irene Zwiép en Arjen Bakker. Het eerste nummer van *Tachles* is nu in voorbereiding en ik beveel ook graag nog even het Purimshpiel aan dat op 20 maart vanaf 7 uur 's avonds opgevoerd wordt in Amsterdam (zie [uitnodiging](#) en hieronder. Let op: registratie noodzakelijk).

Tenslotte hierbij het verzoek om de contributie over 2024 te voldoen als dat nog niet gedaan is: € 20 voor senior-leden, € 10 voor junior-leden/promovendi en € 5 voor studenten, rekeningnummer: NL24 RABO 0304148652 t.n.v. Stichting Nederlands Genootschap Joodse Studiën.

Namens het NGJS-bestuur, Jan Willem van Henten, Voorzitter NGJS

Algemene nieuws, calls for papers en vacatures

Conferentie:

Het programma van de NGJS conferentie, getiteld "Tefillah and Jewish Knowledge", die zal op 27 maart 2024 plaatsvinden, staat nu online: <https://joodsestudies.nl/index.php/ngjs-conferentie-2024/>.

Vacature: Postdoc Onderzoeker Project Joodse Oorlogswezen – UvA.

De Amsterdam School of Historical Studies heeft een vacante postdoctorale positie als onderdeel van het project Joodse oorlogswezen, geleid door hoofdonderzoeker prof. dr. B.T. Wallet. De postdoc zal een focus hebben op sociale en culturele geschiedenis. De sluitingsdatum is 22 maart 2024. Voor volledige informatie zie: <https://vacatures.uva.nl/UvA/job/Postdoc-Onderzoeker-Project-Joodse-Oorlogswezen/789213902/>

Vacature: Hoogleraar Joodse studies, met een focus op bronnengeschiedenis en cultuurgeschiedenis – Universiteit Wenen. Onderzoek en onderwijs behandelen essentiële aspecten van de cultuur, literatuur, religie en geschiedenis van het Jodendom over de gehele geografische breedte. De sluitingsdatum is 15.04.2024. Voor volledige informatie zie: <https://personalwesen.univie.ac.at/jobs-recruiting/professuren/detail-seite/news/judaistik-mit-einem-schwerpunkt-auf-quellen-und-kulturgeschichte/>.

Nieuwe organisatie: "Jewish Student Association – Rotterdam". De vereniging is in oktober 2023 opgericht, omdat er geen andere Joodse Studentenvereniging in Rotterdam was. De voorzitter van de vereniging is Lisa Mann, Nathan Coveliers is de vice-voorzitter en Michelle Majerczik is hoofd externe betrekkingen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: erasmusjewishstudents@gmail.com.

Purimshpiel UvA: Een Purimshpiel is een komische dramatisering van het boek Esther, waarin wordt beschreven wat er op Poeriem gebeurde en waarom het wordt gevierd als een Joodse feestdag. Het integreert theater, muziek, dans, enz. Het is een authentiek volkstheater en wordt beschouwd als de geboorteplaats van het Jiddische theater. Het Poerimshpiel wordt op 20 maart 2024 om 19.00 uur in het Jiddisch uitgevoerd door tweedejaars Jiddische studenten van de UvA. Locatie: Oudemanhuispoort, Amsterdam, Kamer OMHP D0.08. Verkleed je, draag een grappige hoed, sjaal of iets anders in de geest van Poeriem. Vooraf aanmelden: <https://forms.gle/K59pgemmPD49qaTJ6>